

Raadsvoorstel

Onderwerp	Actualisering afspraken en procedures integriteit
Zaakid	2024-107855
Auteur	Evelien Ording +31793469037 E.S.Ording@zoetermeer.nl
Gemeentesecretaris	Huykman, B.J.D.
Afdelingshoofd	Wijman B.C. (Bjorn)
Portefeuillehouder	Burgemeester Bezuijen
Medeverantwoordelijke(n)	

Uiterste behandeldatum (+ reden)	-
Programma(s)	Alle
Eerdere besluitvorming	Raadsvoorstel Gedragscode politieke ambtsdragers d.d. 14 september 2015
Samenvatting	Met dit raadsvoorstel wordt de raad geïnformeerd over de afspraken, procedures en instrumenten om de integriteit van de gemeenteraad, college en burgemeester en wethouders en de ambtenaren te borgen. De gedragscode voor raadsleden en de gedragscode voor burgemeester en wethouders zijn in 2015 vastgesteld. Bij dit raadsvoorstel worden geactualiseerde versies aangeboden. Het protocol processtappen bestuurlijke integriteit is nieuw. Bij dit raadsvoorstel ontvangt de raad een overzicht van maatregelen, procedures en acties die zien op integer handelen van gemeentebestuur en ambtenaren.
Bijlagen	1. Gedragscode integriteit raadsleden van de gemeente Zoetermeer 2. Gedragscode integriteit burgemeester en wethouders van de gemeente Zoetermeer 3. Protocol melding vermoeden van integriteitsschending 4. Overzicht maatregelen integriteit, procedures en acties

Raadsbesluit

Raadsvoorstel Actualisering afspraken en procedures integriteit
2024-107855

De raad van de gemeente Zoetermeer;

Gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 8 oktober 2024

besluit

1. De Gedragscode integriteit raadsleden van de gemeente Zoetermeer vast te stellen.
2. De Gedragscode integriteit burgemeester en wethouders van de gemeente Zoetermeer vast te stellen.
3. De Gedragscode integriteit raadsleden, vastgesteld op 14 september 2015 in te trekken.
4. De Gedragscode integriteit burgemeester en wethouders, vastgesteld op 14 september 2015 in te trekken.
5. Het Protocol melding van vermoeden integriteitsschending van de gemeente Zoetermeer vast te stellen.

Over dit besluit geen referendum mogelijk te maken omdat het een organisatorische aangelegenheid van de raad betreft.

Dit besluit treedt in werking de dag na de bekendmaking.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad op 25 november 2024

de griffier,

de voorzitter,

drs. R. Blokland MCM

drs. M.J. Bezuijen

Toelichting

Probleemstelling en kader

Inleiding

Integriteit is van groot belang voor het functioneren van een overheid die onkreukbaar en zuiver handelt. In de afgelopen jaren is er veel gedaan om de integriteit van overheidshandelen te bevorderen. De burgemeester is verantwoordelijk voor het bevorderen van de bestuurlijke integriteit van raad en college. De belangrijkste taken staan verwoord in artikel 170 van de Gemeentewet. Die verantwoordelijkheid wordt op ambtelijk niveau gedeeld met de griffier en de gemeentesecretaris. De volledige bestuurlijke driehoek (burgemeester, griffier, gemeentesecretaris) voelt zich daarbij verantwoordelijk voor het invulling geven aan werkende afspraken, procedures en instrumenten.

De bestuurlijke driehoek heeft gemeend dat het belangrijk is om in samenhang te kijken wat we binnen de gemeente doen aan integriteitsbeleid en de onderliggende reglementen en procedures te actualiseren.

Beoogd effect

Wat is integriteit?

Het begrip integriteit roept bij verschillende mensen verschillende beelden op als eerlijkheid, betrouwbaarheid, onbedorvenheid en onkreukbaarheid. Bovendien kunnen opvattingen over wat wel of niet integer is door ontwikkelingen in de tijd veranderen.

Wat vaststaat is de basis van het woord. Integriteit komt van het Latijnse woord 'integritas'. Vertalingen hiervan zijn: onbedorven, niet corrupt, onaangetast of onkreukbaar. Van Dale definieert integriteit als: onkreukbaarheid en onschendbaarheid van een staat of een persoon.

Een positievere duiding van het begrip integriteit is: zorgvuldig, uitlegbaar en standvastig handelen.

- Zorgvuldig betekent dat politieke ambtsdragers/ werknemers steeds opnieuw kritisch en systematisch reflecteren op hun verantwoordelijkheden en zich voortdurend vragen stellen over hun doen en laten. In de huidige tijd kan ook gesproken worden over handelen overeenkomstig de geldende morele waarden en normen.
- Uitlegbaar betekent dat politieke ambtsdragers/ werknemers kunnen aangeven hoe hun handelen past bij hun verantwoordelijkheden en kerntaken, maar ook bij de kernwaarden, regels en richtlijnen van hun organisatie.
- Standvastig betekent dat politieke ambtsdragers/ werknemers hun rug recht houden bij weerstanden en verleidingen.

Voorstel/keuzemogelijkheden/risico's

1. De Gedragscode integriteit raadsleden van de gemeente Zoetermeer vast te stellen.
2. De Gedragscode integriteit burgemeester en wethouders van de gemeente Zoetermeer vast te stellen.
3. De Gedragscode integriteit raadsleden, vastgesteld op 14 september 2015 in te trekken.
4. De Gedragscode integriteit burgemeester en wethouders, vastgesteld op 14 september 2015 in te trekken.
5. Het Protocol melding van vermoeden integriteitsschending van de gemeente Zoetermeer vast te stellen

Argumenten

1.1 *De gedragscode integriteit raadsleden is verplicht op grond van de gemeentewet*

De huidige gedragscode integriteit raadsleden is gedateerd. De nieuw aangeboden gedragscode is toegespitst op de hedendaagse praktijk.

- In de inleiding zijn alinea's over het gebruik maken van digitale middelen en het werken in netwerken nieuw toegevoegd;
- De inleiding is geschreven in modern taalgebruik;
- In meerdere artikelen zijn formele woorden vervangen door moderne woorden en zinsconstructies voor de verbetering van de leesbaarheid gewijzigd;
- Artikel 6.2 is inhoudelijk vernieuwd vanwege de toevoeging van het 'Protocol melding van vermoeden integriteitsschending' aan de gedragscodes.

Specifieke aanpassingen:

Huidige tekst (schrappingen schuin gedrukt)	Nieuwe tekst (aanvullingen vet gedrukt)
Artikel 3.1 Het raadslid zorgt ervoor dat vertrouwelijke en geheime informatie waarover hij beschikt veilig wordt bewaard.	Artikel 3.1 Het raadslid gaat zorgvuldig en correct om met de informatie waarover hij uit hoofde van zijn lidmaatschap van de raad beschikt en zorgt ervoor dat vertrouwelijke en geheime informatie waarover hij beschikt veilig wordt bewaard. • Het raadslid verspreidt geen geheime of vertrouwelijke informatie; • Het raadslid zorgt ervoor dat stukken met geheime of vertrouwelijke gegevens veilig worden opgeborgen; • Het raadslid zorgt dat computerbestanden beveiligd zijn.
Artikel 4.1 1. Een raadslid accepteert geen geschenken, faciliteiten en diensten als zijn onafhankelijke positie hierdoor kan worden beïnvloed.	Artikel 4.1 1. Een raadslid accepteert en biedt geen geschenken, faciliteiten en diensten als zijn onafhankelijke positie hierdoor kan worden beïnvloed.
Artikel 6.2 1. <i>Eén</i> keer per jaar worden het onderwerp integriteit in het algemeen en deze Gedragscode besproken in een raadsvergadering; 2. <i>De burgemeester geldt als het aanspreekpunt in zaken die spelen rondom integriteit.</i>	Artikel 6.2 1. Twee keer per bestuursperiode wordt het onderwerp integriteit in het algemeen en deze gedragscode in het bijzonder besproken in een bijeenkomst voor alle raads- en commissieleden. Daarnaast bespreekt het seniorenconvent dit onderwerp minimaal één keer per jaar. 2. In het Protocol melding vermoeden van integriteitsschending voor de politieke ambtsdragers zijn de processtappen vastgelegd die moeten worden gevolgd in geval van een vermoeden van een integriteitsschending van een raadslid van de gemeente. 3. In het geval van een integriteitsonderzoek door een extern bureau wordt alleen gebruik gemaakt van gecertificeerde onderzoeksbureaus.

1.2 Raadsleden zijn op de naleving van gedragscodes aanspreekbaar

Het rechtskarakter van een gedragscode is dat van een interne regeling in aanvulling op de wettelijke regels. De gemeentewet laat de gemeente ruimte bij de inhoudelijke invulling.

2.1 De gedragscode integriteit burgemeester en wethouders is verplicht op grond van de gemeentewet

De huidige gedragscode integriteit burgemeester en wethouders is gedateerd. De nieuw aangeboden gedragscode is toegespitst op de hedendaagse praktijk.

- In de inleiding zijn alinea's over het gebruik maken van digitale middelen en het werken in netwerken nieuw toegevoegd;
- De inleiding is geschreven in modern taalgebruik;
- In meerdere artikelen zijn formele woorden vervangen door moderne woorden en zinsconstructies voor de verbetering van de leesbaarheid gewijzigd;
- Artikel 6.2 is inhoudelijk vernieuwd vanwege de toevoeging van het 'Protocol melding van vermoeden integriteitsschending' aan de gedragscodes.
- De uitleg over de artikelen is uitgebreid en aan het einde van de gedragscode geplaatst.

Specifieke aanpassingen:

Huidige tekst (schrappingen schuin gedrukt)	Nieuwe tekst (aanvullingen vet gedrukt)
Artikel 2.2 1. De burgemeester en de wethouder handelen <i>in de uitoefening van hun ambt niet zodanig dat zij vooruitlopen op een functie na aftreden</i>. 2. De wethouder bespreekt het voornemen tot tussentijdse aanvaarding van een functie na aftreden, met de burgemeester.	Artikel 2.2 1. De burgemeester respectievelijk de wethouder geeft potentiële volgende werkgevers tijdens de ambtsvervulling geen oneigenlijke voorkeursbehandeling om zijn toekomstige vooruitzichten op een vervolgfunctie te bevorderen. 2. Een wethouder bespreekt het voornemen tot tussentijdse aanvaarding van een andere functie, die hij/zij na aftreden wil bekleden, met de burgemeester. 3. Een burgemeester bespreekt het voornemen tot tussentijdse aanvaarding van een andere functie, die hij/zij na aftreden wil bekleden, met de commissaris van de Koning.
Artikel 2.4 1. Burgemeester en wethouders draagt de burgemeester en een wethouder niet eerder dan <i>een jaar</i> na aftreden voor als kandidaat voor benoeming tot commissaris dan wel bestuurslid van een verbonden partij. 2. Onder verbonden partij wordt verstaan hetgeen hieronder wordt verstaan in artikel 1.1. van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.	Artikel 2.4 1. Het college van burgemeester en wethouders draagt de burgemeester en een wethouder niet eerder dan twee jaar* na aftreden voor als kandidaat voor benoeming tot commissaris dan wel bestuurslid van een verbonden partij. 2. Onder verbonden partij wordt de uitleg verstaan zoals in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten staat opgenomen en de Kadernota verbonden partijen.
Artikel 2.5 Burgemeester respectievelijk de wethouder zullen niet eerder dan <i>één jaar</i> na aftreden zitting nemen in het bestuur van een rechtspersoon die voor een bedrag van	Artikel 2.5 Burgemeester respectievelijk de wethouder zullen niet eerder dan twee jaar na aftreden zitting nemen in het bestuur van een rechtspersoon die voor een bedrag van

minimaal € 250.000,00 aan jaarlijkse gemeentelijke subsidie ontvangt.	minimaal € 250.000,00 aan jaarlijkse gemeentelijke subsidie ontvangt.
Artikel 4.1 1. De burgemeester respectievelijk de wethouder accepteert geen geschenken, faciliteiten en diensten als zijn onafhankelijke positie hierdoor kan worden beïnvloed.	Artikel 4.1 1. Een burgemeester respectievelijk een wethouder accepteert en biedt geen geschenken, faciliteiten en diensten aan als zijn onafhankelijke positie hierdoor kan worden beïnvloed.
Artikel 6.2 1. Eén keer per jaar worden het onderwerp integriteit in het algemeen en deze Gedragscode besproken in een collegevergadering; 2. De burgemeester geldt als het aanspreekpunt in zaken die spelen rondom integriteit. 3. <i>In geval het de burgemeester betreft, geldt de gemeentesecretaris als het aanspreekpunt.</i>	Artikel 6.2 1. Eén keer per jaar worden het onderwerp integriteit in het algemeen en deze gedragscode in het bijzonder besproken in een collegevergadering. 2. De burgemeester geldt als aanspreekpunt in zaken die spelen rondom integriteit. 3. In het Protocol melding vermoeden van integriteitsschending voor de politieke ambtsdragers zijn de processtappen vastgelegd die moeten worden gevolgd in geval van een vermoeden van een integriteitsschending van een wethouder of de burgemeester van de gemeente. 4. In het geval van een integriteitsonderzoek door een extern bureau wordt alleen gebruik gemaakt van gecertificeerde onderzoeksbureaus.

* overeenkomstig met gedragscode voor bewindspersonen

2.2 *Burgemeester en wethouders zijn op de naleving van gedragscodes aanspreekbaar*

Het rechtskarakter van een gedragscode is dat van een interne regeling in aanvulling op de wettelijke regels. De gemeentewet laat de gemeente ruimte bij de inhoudelijke invulling.

3.1 *Zodra de nieuwe gedragscode voor raadsleden is vastgesteld kan de eerder vastgestelde gedragscode uit 2015 niet meer van kracht zijn*

Een oude regeling moet altijd officieel worden ingetrokken, zodat hier geen beroep meer op kan worden gedaan.

4.1 *Zodra de nieuwe gedragscode voor burgemeester en wethouders is vastgesteld kan de eerder vastgestelde gedragscode uit 2015 niet meer van kracht zijn*

Een oude regeling moet altijd officieel worden ingetrokken, zodat hier geen beroep meer op kan worden gedaan.

5.1 *In artikel 6.2 van beide gedragscodes is opgenomen, dat de raad op voorstel van de burgemeester afspraken maakt over onder meer de processtappen die worden gevolgd ingeval van een vermoeden van een integriteitsschending door een politieke ambtsdrager van de gemeente. Die processtappen zijn opgenomen in dit protocol*

Dit protocol kan worden beschouwd als een extra onderdeel van het integriteitsbeleid. Het biedt houvast en uniformiteit bij de aanpak van vermeende of daadwerkelijke schendingen.

Wat doen we aan integriteit? (bijlage 4)

Binnen Zoetermeer hebben we afspraken procedures en instrumenten om de integriteit van de gemeenteraad, college van burgemeester en wethouders en de ambtenaren te borgen. Om structuur te brengen in die maatregelen en procedures - die zien op integer handelen van gemeentebestuur en ambtenaren - is in het overzicht maatregelen integriteit op twee manieren een invalshoek aangebracht:

- De eerste invalshoek betreft het niveau van de sturing van de gemeente. Gaat het om integriteit op raads-, college- of ambtelijk niveau?
- De tweede invalshoek betreft het doel van de verschillende maatregelen, procedures en acties.

Zoals uit het overzicht naar voren komt gaat het om een veelheid van maatregelen, procedures en acties. Recent zijn belangrijke maatregelen en procedures geactualiseerd:

- de ambtelijke eed en belofte is geactualiseerd
- de informatiebrochure integriteit is aangepast
- er is een nieuw protocol agressie en geweld vastgesteld
- het aantal vertrouwenspersonen is uitgebreid
- de vertrouwenspersonen hebben een vaste rol gekregen bij indiensttreding van nieuwe medewerkers
- de functionaris gegevensbescherming (FG) is dit jaar onafhankelijk gepositioneerd.

Welke acties zijn nog nodig?

Onderdeel van de afspraken integriteit is ook het gesprek hierover te hebben, want integriteit of integer handelen is vaak niet eenduidig te definiëren, maar wordt bepaald door de context, normen en waarden. Daartoe wordt een themabijeenkomst integriteit voor de gemeenteraad georganiseerd. Graag gaan wij met u als raad in gesprek over integriteit en de bijbehorende instrumenten en procedures. Het blijft zaak over dit onderwerp het gesprek voeren. Dit systeem van regelingen en procedures heeft pas effect als wij ook het gesprek blijven aangaan om de integriteit in gezamenlijkheid te blijven bevorderen.

Momenteel wordt onderzocht hoe de functie van een vertrouwenspersoon politieke ambtsdragers kan worden ingericht.

Financiën

Niet van toepassing.

Controleprotocol

Niet van toepassing.

Participatie en Communicatie

Omdat het een organisatorische aangelegenheid van de raad betreft is geen participatie toegepast en is het besluit niet referendabel. De gedragscodes en het protocol worden bekend gemaakt in het Gemeenteblad.

Duurzaamheid

Niet van toepassing.

Toegankelijkheid en bruikbaarheid voor gehandicapten

De regeling wordt bekendgemaakt in het Gemeenteblad. Dit elektronische Gemeenteblad staat op de website www.overheid.nl. Deze website voldoet aan het Besluit digitale toegankelijkheid overheid.

Rapportage en evaluatie

De raad wordt jaarlijks in de Jaarstukken, paragraaf Bedrijfsvoering, geïnformeerd over eventuele gevallen van integriteitsschendingen.